

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในบทนี้ผู้วิจัยได้เสนอวิธีการและผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้
ตอนที่ 1 เสนอรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลสภาพทั่วไปของสถานศึกษา ทั้ง 3 แห่ง
ในลักษณะของการบรรยาย

ตอนที่ 2 เสนอรายละเอียดเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำนวน
3 แห่ง โดยการสัมภาษณ์บุคลากร จำนวน 45 คน สังกัด การบริหารงาน และการศึกษา
เอกสาร นำผลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาแล้วนำเสนอในลักษณะของการบรรยาย โดยจำแนก
ตามโรงเรียนและเนื้อหา ดังนี้

1. หลักการกระจายอำนาจ
2. หลักการมีส่วนร่วม
3. หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้กับประชาชน
4. หลักการบริหารตนเอง
5. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล

โรงเรียนบ้านหนองหลวง

ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพทั่วไปของสถานศึกษา ผู้วิจัยได้นำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับ
ข้อมูลสภาพทั่วไปของสถานศึกษาในลักษณะของการบรรยาย ดังนี้

โรงเรียนบ้านหนองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่ 87 หมู่ที่ 8
ตำบลหนองหลวง อำเภอสามกระปือ จังหวัดกำแพงเพชร ถนนสายพิษณุโลก – กำแพงเพชร
ห่างจากที่ว่าการอำเภอสามกระปือประมาณ 10 กิโลเมตร อยู่บนเนื้อที่ 9 ไร่ 2 งาน
จัดโครงสร้างการบริหารงานออกเป็น 6 งาน คือ งานวิชาการ งานกิจการโรงเรียน งานธุรการ
การเงินและพัสดุ งานบุคลากร งานอาคารสถานที่ และงานสัมพันธ์ชุมชน เป็นโรงเรียน
ขนาดใหญ่ เปิดทำการสอน 3ระดับคือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้น (โครงการขยายโอกาสทางการศึกษา) มีนักเรียนทั้งหมด 409 คน จำแนก
เป็นเพศชาย 206 คน เพศหญิง 209 คน เปิดทำการสอนทั้งหมด 13 ห้อง มีครูทั้งหมด 22 คน
จำแนกเป็นเพศชาย 8 คน เพศหญิง 14 คน วุฒิการศึกษาปริญญาตรี 18 คน ปริญญาโท 4 คน
นักการภารโรง 1 คน จบปริญญาตรีทางการศึกษา มีอาคารเรียน 3 หลัง 19 ห้องเรียน
อาคารเอนกประสงค์ 1 หลัง ห้องสมุด 1 หลัง ล้อม 6 หลัง 24 ที่นั่ง สนามบาสเกตบอล 1 สนาม

สนามวอลเลย์บอล ■ สนาม สนามตะกร้อ 1 สนาม สนามฟุตบอล ■ สนาม สภาพทั่วไปของโรงเรียนมีความพร้อมมาก

ผู้บริหารโรงเรียนบ้านหนองหลวงชื่อนายอาคม ศกุนรักษ์ อายุ 45 ปีรับราชการครู เป็นเวลา 25 ปีดำรงตำแหน่งผู้บริหารเป็นเวลา 21 ปี วุฒิการศึกษาสายสามัญมัธยมศึกษาปีที่ 3 สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา จากมหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ศึกษาในเรื่องการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ระยะเวลา ■ ภาคเรียน และได้รับ หน้าที่เป็นประธานกลุ่มโรงเรียนหนองหลวง มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ ทำให้ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนสมบูรณ์แบบของอำเภอลานกระบือ โรงเรียนนำร่องการจัดการศึกษาพิเศษ เรียนร่วมกับเด็กปกติ โรงเรียนสีขาวปลอดยาเสพติด และโรงเรียนในฝัน

ตัวแทนครูสายผู้สอนชื่อนายสมเดช เกิดอ่วม อายุ 42 ปีรับราชการครูเป็นเวลา 24 ปี ตำแหน่งอาจารย์ 2 ระดับ 7 วุฒิการศึกษาสายสามัญมัธยมศึกษาปีที่ 3 วุฒิต่างการศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการบริหารการศึกษาจากสถาบันราชภัฏกำแพงเพชรได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ระยะเวลา ■ ภาคเรียน

กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับการสรรหามา จำนวน 13 คน จากกรรมการสรรหา คือ นายน้อย พะโยม อายุ 40 ปี วุฒิการศึกษาสามัญมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นประธานกรรมการ นายเกิน สะสีแสง อายุ 52 ปี วุฒิการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 นายจำเนียร ราชบุญมี อายุ 48 ปี วุฒิการศึกษาสามัญมัธยมศึกษาปีที่ 6 นายทองหล่อ อ่างร้าง อายุ 48 ปี วุฒิการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 7 นายอำนาจ ทองจิตติ อายุ 35 ปี วุฒิการศึกษาสามัญมัธยมศึกษาปีที่ 6 นายนิวัช ไตรเดชาพงศ์ อายุ 40 ปี วุฒิการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 7 นายสรพล หนองหลวง อายุ 39 ปี วุฒิการศึกษาสามัญมัธยมศึกษาปีที่ 3 นายสมจิตร พะโยม my 3 ปี วุฒิการศึกษาสามัญมัธยมศึกษาปีที่ 6 นายทองหล่อ ดิษโชติอายุ 50 ปี วุฒิการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 7 นายเอี้ยก มากอยู่ อายุ 47 ปี วุฒิการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 7 นายร้อม ทองรักษ์ อายุ 52 ปี วุฒิการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 นายวิศาล แซ่โจ้ว อายุ 51 ปี วุฒิการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 7 และนายสิน ปิ่นโดนด อายุ 56 ปี วุฒิการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 กรรมการเหล่านี้ ไม่มีประสบการณ์ในการเข้ารับ การอบรมเรื่องการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมาก่อน จึงมีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่น้อย แต่ก็ได้พยายามเรียนรู้และพัฒนาตนเองเสมอ

ชุมชนในเขตโรงเรียนบ้านหนองหลวงเป็นแบบชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท พื้นฐานเป็นลาวโซ่ง ยึดถือจารีตประเพณีศิลปวัฒนธรรมแบบไทย มีความสามัคคีมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง ทำไร่ ทำนา มีรายได้ประมาณ 17,000บาทต่อปีต่อครอบครัว แม้จะมีฐานะยากจนแต่ทุกคน ให้ความสนใจที่จะเข้ามาพัฒนาช่วยเหลือโรงเรียน เช่น เข้ามาทำงานปรับปรุงภูมิทัศน์ปรับปรุงสวนหย่อม ปูพื้นอาคารด้วยกระเบื้อง และสร้างสนามเด็กเล่น เป็นต้น ทั้งนี้เพราะผู้บริหารใช้วิธีการดึงชุมชนด้วยการที่นำครูซึ่งเป็นที่ยอมรับของชุมชน คือ สอนดี ดูแลนักเรียนดีเป็นที่ไว้วางใจของผู้ปกครองเป็นผู้ประสานงาน

การบริหารโรงเรียนมีการประชุมกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และประชุมชาวบ้าน เพื่อขอความคิดเห็นแล้วนำมาเป็นแนวทางปฏิบัติ ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นับเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้โรงเรียนมีการพัฒนาเพราะประธานเข้มแข็งมีวิสัยทัศน์และศักยภาพสูง จึงทำให้ชุมชนเชื่อมั่นส่งลูกหลานมาเข้าเรียน มาขอรับบริการจากสภาพศึกษาคือ ใช้ห้องสมุด คอมพิวเตอร์ และอื่นๆ อยู่เสมอ

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหลวง เป็นองค์กรขนาดกลางมีงบประมาณ 28,718,730 บาท ได้จัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา 11,568,100 บาท นายน้อย พะโยม เป็น นายกองค์การบริหารส่วนตำบล อายุ 40 ปีมีพื้นฐานการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้เข้ามา มีส่วนอย่างสำคัญในการช่วยเหลือด้านงบประมาณ เช่นอาหารกลางวัน อาหารเสริม(นม) การก่อสร้างอาคาร การจัดอบรมหลักสูตรและการกีฬา เป็นต้น

ตอนที่ 2 เสนอรายละเอียดเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

โรงเรียนบ้านหนองหลวง ใช้รูปแบบการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นรูปแบบ ครูและชุมชนเป็นหลัก

หลักการสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

โรงเรียนบ้านหนองหลวง

1. หลักการกระจายอำนาจ

โรงเรียนบ้านหนองหลวงได้บริหารจัดการ โดยใช้หลักการกระจายอำนาจทั้ง 4 งาน ดังนี้

1.1 งานวิชาการ กระจายอำนาจโดยการมอบหมายให้ครูฝ่ายวิชาการโรงเรียนได้ จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พัฒนาแหล่งการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ประเมินผลและนิเทศภายใน มอบหมายให้ครูทุกคนพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พัฒนาระบบการเรียนรู้อัน ครูประจำชั้นและครูประจำวิชาทำวิจัยในชั้นเรียน พร้อมทั้งจัดทำปรับปรุงพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ส่งเสริมด้านวิชาการแก่ชุมชน และมอบหมายให้ครูแนะแนว ได้จัดทำข้อมูลส่วนตัวนักเรียนทุกคน ไว้ เพื่อจะได้แนะแนวนักเรียนได้ถูกต้อง

1.2 งานงบประมาณ กระจายอำนาจโดยการมอบหมายให้เจ้าหน้าที่พัสดุโรงเรียน จัดทำและเสนอขอของบประมาณ บริหารพัสดุ และสินทรัพย์ และมอบหมายให้ฝ่ายการเงิน โรงเรียนจัดสรรงบประมาณ ตรวจสอบติดตามประเมินผลรายงานผลการใช้เงินผลการ ดำเนินงาน การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาและจัดทำบัญชี

๓.3 งานบุคคล กระจายอำนาจโดยการมอบอำนาจให้ฝ่ายบุคลากรวางแผนอัตรา กำลังครู เสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการของครู ดูแลกำกับกับการรักษาวินัยของ ข้าราชการและส่งเสริมให้ครูทุกคนได้รับพัฒนาตนเองโดยเข้ารับการอบรมในโอกาสต่างๆ

๓.4 งานการบริหารทั่วไป กระจายอำนาจโดยการมอบหมายให้ฝ่ายบริหารทั่วไป ปฏิบัติงานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พัฒนาเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ ส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร พัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เป็นต้นว่า ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด สนามกีฬา ห้องน้ำ ห้องส้วม ห้องพยาบาล สวนหย่อม ทางเดิน รั้วโรงเรียน ฯลฯ ให้มีความปลอดภัย ร่มรื่น สะอาด และสวยงาม นอกจากนี้ยังมอบหมายให้จัดทำทะเบียนโรงเรียน จัดทำสำมะโนนักเรียน รับนักเรียน ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา บริหารสาธารณและจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร

2. หลักการมีส่วนร่วม

โรงเรียนบ้านหนองหลวงได้บริหารจัดการโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมทั้ง 4 งาน ดังนี้

2.1 งานวิชาการ บริหารจัดการโดย ครู ชุมชน และกรรมการสถานศึกษาได้ร่วมกัน จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พัฒนาระบบอาคารเรียนรู้อื่นๆ พัฒนาแหล่งการเรียนรู้ พัฒนาระบบ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ส่งเสริมความรู้ ด้านวิชาการแก่ชุมชนและมีส่วนร่วมในการวัดผลประเมินผล

2.2 งานงบประมาณ บริหารจัดการโดย ครู กรรมการสถานศึกษา ร่วมกันในการ จัดทำและเสนอขอของบประมาณ จัดซื้อจัดจ้าง ร่วมบริหารพัสดุ และสินทรัพย์ ตรวจสอบ ติดตามประเมิน ประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณ พร้อมทั้งได้รับความร่วมมือจากองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนในงบประมาณและบริจาคเพื่อพัฒนาโรงเรียนเป็นอย่างมาก

2.3 งานบุคคล บริหารจัดการโดย คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมใน การวางแผนอัตรากำลัง เสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมและยกย่อง เชิด-ชูเกียรติ และร่วมประเมินผลการปฏิบัติงาน

2.4 งานบริหารทั่วไป บริหารจัดการโดย ครูผู้ปกครองและกรรมการสถานศึกษา ร่วมกันวางแผนในการจัดการศึกษา ร่วมพัฒนานโยบายและแผน มีส่วนร่วมจัดระบบบริหาร และพัฒนาองค์กร ส่งเสริมงานกิจการนักเรียน นักศึกษา ทัศนศึกษาดูงาน ประชาสัมพันธ์ งานการศึกษา และร่วมกันจัดระบบควบคุมภายในหน่วยงาน

3. หลักการคืนอำนาจและจัดการศึกษาให้ประชาชน

โรงเรียนบ้านหนองหลวงได้ใช้หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน แต่ ประชาชนมีฐานะยากจนอีกทั้งขาดความรู้ ความใจในงานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคลากร และงานการบริหารทั่วไป ดังนั้นประชาชนจึงไม่พร้อมที่จะดำเนินการจัดการศึกษา

4. หลักการบริหารตนเอง

โรงเรียนบ้านหนองหลวงบริหารจัดการโดยใช้หลักการบริหารตนเองทั้ง 4 JIM ดังนี้

4.1 งานวิชาการ บริหารจัดการโดยให้ครูฝ่ายวิชาการโรงเรียนดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา นิเทศภายใน วิจัยในชั้นเรียน และวัดผลประเมินผล และสั่งการให้ครูทุกคนดำเนินการประกันคุณภาพในชั้นเรียนรวมถึงประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พัฒนาการเรียนการสอน พร้อมทั้งพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา และให้ครูแนะแนวรับผิดชอบการแนะแนวนักเรียนด้วย

4.2 งานงบประมาณ บริหารจัดการโดยให้เจ้าหน้าที่พัสดุจัดทำและเสนอขอ งบประมาณ จัดสรรงบประมาณ จัดซื้อจัดจ้างส่วนเจ้าหน้าที่การเงิน มีหน้าที่บริหารการเงิน จัดทำบัญชี บริหารพัสดุ และสินทรัพย์ ตรวจสอบติดตาม ประเมินผล รายงานผลการใช้เงิน และผลการดำเนินงานของโรงเรียน

4.3 งานบุคคล บริหารจัดการโดยวางแผนอัตรากำลัง สรรหาครูอัตราจ้างเสริมสร้างขวัญกำลังใจ ดำเนินการทางวินัย และการรักษาวินัย และประเมินผลการปฏิบัติงาน

4.4 งานการบริหารทั่วไป บริหารจัดการโดยกำหนดพันธกิจ เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของโรงเรียน ส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมต่างๆของโรงเรียนและกำกับ ติดตาม การดำเนินงานของสถานศึกษาในด้านการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน การพัฒนาสุขภาพอนามัยของนักเรียน การระดมทรัพยากร และการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

5. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล

โรงเรียนบ้านหนองหลวง บริหารจัดการโดยหลักการตรวจสอบและถ่วงดุลทั้ง 4 งาน ดังนี้

5.1 งานวิชาการ บริหารจัดการตรวจสอบและถ่วงดุลภายในโดยให้ครูวิชาการโรงเรียน จัดทำแบบประเมินโดยให้ประเมินตนเองในด้านการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเรียนการสอนและจัดเรียงลำดับ ส่วนการตรวจสอบและถ่วงดุลภายนอกมีศึกษานิเทศก์จากสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามาตรวจสอบ แนะนำ กำกับ ติดตามและรายงานด้านวิชาการ

5.2 งานด้านงบประมาณ บริหารจัดการตรวจสอบ และถ่วงดุลภายในโรงเรียนโดยการ แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ เงินภายนอกงบประมาณและเงินงบประมาณส่วนการตรวจสอบและถ่วงดุลภายนอก สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเข้ามาตรวจสอบเงินนอกงบประมาณและเงินงบประมาณ

5.3 งานบุคคล บริหารจัดการตรวจสอบและถ่วงดุลโดยให้บุคลากรภายในโรงเรียน ประเมินตนเอง ส่วนภายนอกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรเป็นระยะๆ

5.4 งานบริหารทั่วไป บริหารจัดการตรวจสอบและถ่วงดุลโดยแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงานของงานการบริหารทั่วไป และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเข้ามาตรวจสอบ กำกับ ติดตามการปฏิบัติงานด้วย

โรงเรียนบ้านโนนจัน

ตอนที่ ๓ ข้อมูลสภาพทั่วไปของสถานศึกษา ผู้วิจัยได้นำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับ ข้อมูลสภาพทั่วไปของสถานศึกษาในลักษณะของการบรรยาย ดังนี้

โรงเรียนบ้านโนนจัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต ๓ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่หมู่ที่ ๓ ตำบลทุ่งทอง อำเภอทรายทองวัฒนา จังหวัดกำแพงเพชร หมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 9 ตำบลพานทอง อำเภอไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร ห่างจากที่ว่าการอำเภอไทรงามประมาณ 25 กิโลเมตร และห่างจากที่ว่าการอำเภอทรายทองวัฒนาประมาณ 8 กิโลเมตร อยู่บนเนื้อที่ 19 ไร่ ๓ งาน 76 ตารางวา จัดโครงสร้างการบริหารงานออกเป็น 6 งาน คือ งานวิชาการ งานกิจการนักเรียน งานบุคลากร งานธุรการ การเงินและพัสดุ งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ เปิดทำการสอน 3 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (โครงการขยายโอกาสทางการศึกษา) มีนักเรียนทั้งหมด 444 คน จำแนกเป็นเพศชาย 225 คน เพศหญิง 219 คน เปิดทำการสอนทั้งหมด 15 ห้องเรียน มีครูทั้งหมด 22 คน จำแนกเป็นเพศชาย 11 คน เพศหญิง 11 คน วุฒิปริญญาตรี 20 คน วุฒิปริญญาโท 2 คน มีนักการภารโรง ๓ คน มีอาคารเรียน 3 หลัง 24 ห้องเรียน อาคารเอนกประสงค์ 2 หลัง บ้านพักครู 3 หลัง ส้วม 5 หลัง 20 ที่นั่ง สนามบาสเกตบอล 1 สนาม สนามวอลเลย์บอล 1 สนาม สนามตะกร้อ 1 สนาม สนามฟุตบอล ๓ สนาม ปีวุฒิการศึกษาสายสามัญมัธยมศึกษาปีที่ 3

ผู้บริหารโรงเรียนบ้านโนนจันชื่อนายดำรง เณย์ปัญญา อายุ 53 ปี รับข้าราชการครูเป็นเวลา 35 ปี ดำรงตำแหน่งผู้บริหารเป็นเวลา 5 ปี สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษาจากมหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานระยะเวลา ๓ ภาคเรียน และเคยได้รับเป็นบุคลากรต้นแบบการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ได้รับการอบรมหลักสูตรนิตินิเทศและจริยนิเทศจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2544 มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ ทำให้โรงเรียนได้เป็นโรงเรียนขยายผลโครงการ “ยุวทูตความดีเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พ.ศ. 2544 – 2545”

ตัวแทนครูสายผู้สอนชื่อนายวีระ บัวผัน อายุ 28 ปีรับราชการครูเป็นเวลา 6 ปี ตำแหน่งอาจารย์ 1 ระดับ 4 วุฒิการศึกษาสายสามัญ มัธยมศึกษาปีที่ 6 วุฒิทางการศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษาจากมหาวิทยาลัยนครสวรรค์ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานระยะเวลา 1 ภาคเรียน

กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับการสรรหามา จำนวน 13 คน จากกรรมการสรรหา คือ นายอุดม นักพรานบุญ อายุ 48 ปี วุฒิการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นประธานกรรมการ นางสุวรรณ เผ่าฤทธิ์ อายุ 49 ปี วุฒิการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 นางวันดี ถ้วยทอง อายุ 49 ปี วุฒิการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 4 นายสุนี ภูพาวรรณ อายุ 36 ปี วุฒิการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 6 นายองอาจ สีสวยหุด อายุ 34 ปี วุฒิการศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 3 พระอธิการบุญมี อต.ตสน.โต วุฒิการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 4 นายฉวี วัณู อายุ 36 ปี วุฒิการศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 3 นายประดิษฐ์ เปลวเฟื่อง อายุ 56 ปี วุฒิการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 4 นายณัฐพล แสงอรุณอายุ 56 ปี วุฒิการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 4 นายเสมอ ภูศรีฤทธิ์ อายุ 47 ปี วุฒิการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 6 นายแสงทอง กองไชยสูง วุฒิการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 6 นายบุญถม ภูพาวรรณ อายุ 47 ปี วุฒิการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 6 และนายคำดี เสาไม้ถ อายุ 42 ปี วุฒิการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 6 กรรมการเหล่านี้ ไม่เคยมีประสบการณ์ในการเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาในเรื่องการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมาก่อน จึงมีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่น้อย แต่ก็ได้พยายามเรียนรู้และพัฒนาตนเองเสมอ

ชุมชนในเขตโรงเรียนบ้านโนนจันเป็นแบบชนบทพื้นฐานเป็นชาวภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย ยึดถือจารีตประเพณีศิลปวัฒนธรรมแบบไทยอีสาน มีความสามัคคีซื่อสัตย์และมีน้ำใจช่วยเหลือซึ่งกันและกันส่วนใหญ่ประชาชนมีอาชีพ ทำไร่ ทำนา เป่าแก้ว เย็บผ้าและเย็บถุงมือ มีรายได้ประมาณ 18,000 บาทต่อปีต่อครอบครัว แม้ฐานะจะยากจนแต่ชาวบ้านดีให้ความสนใจในด้านการศึกษาเป็นอย่างมาก จึงเข้ามาพัฒนาช่วยเหลือโรงเรียน เช่น สร้างถนนแบบคอนกรีตภายในโรงเรียน ปรับปรุงภูมิทัศน์และสร้างรั้วให้สวยงาม เป็นต้น ทั้งนี้เพราะชุมชนสนับสนุน ต้องการให้บุตรหลานได้รับการศึกษาที่ทัดเทียมกับสถานศึกษาอื่น ๆ และมีความเชื่อมั่นว่าโรงเรียนมีคุณภาพ ผู้บริหารและครูมีความรับผิดชอบ ลูกศิษย์ต้องมีความรู้ความสามารถ ไม่ต้องเดินทางไกลไปเรียนที่อื่น ประหยัดเงินและปลอดภัย

องค์การบริหารส่วนตำบลพานทองเป็นองค์กรขนาดเล็กมีงบประมาณ 9,372,577 บาท ได้จัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา 170,000 บาท นายประดิษฐ์ ตั้งนิยม เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล อายุ 42 ปี พื้นฐานการศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการช่วยเหลือด้าน งบประมาณ ที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา

ตอนที่ 2 เสนอรายละเอียดเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

โรงเรียนบ้านโนนจัน ใช้รูปแบบการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นรูปแบบครูและชุมชนเป็นหลัก

หลักการสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

โรงเรียนบ้านโนนจัน

1. หลักการกระจายอำนาจ

โรงเรียนบ้านโนนจัน บริหารจัดการโดยใช้หลักการกระจายอำนาจ ทั้ง 4 งาน ดังนี้

1.1 งานวิชาการ กระจายอำนาจโดยมอบหมายให้ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จัดหาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ จัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา Wtw และให้ครูทุกคนพัฒนาการเรียนการสอน ทำวิจัยในชั้นเรียน จัดทำสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ซึ่งทางโรงเรียนมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีพร้อมอยู่แล้ว จัดให้มีครูสอนแนะแก่นักเรียน และมีการนิเทศภายใน ตลอดจนการวัดผลประเมินผล ซึ่งได้รับการสนับสนุน ช่วยเหลือจากศึกษานิเทศก์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

1.2 งานงบประมาณ กระจายอำนาจโดยมอบหมายให้เจ้าหน้าที่การเงินและกรรมการสถานศึกษาจัดทำแผนกลยุทธ์ การตั้งงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณการจัดทำบัญชี และมอบหมายให้ผู้ช่วยผู้อำนวยการตรวจสอบ ติดตามประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน พร้อมทั้งมอบหมายให้เจ้าหน้าที่พัสดุ บริหารพัสดุ และสินทรัพย์

1.3 งานบุคคล กระจายอำนาจโดยการมอบหมายให้ผู้ช่วยผู้อำนวยการวางแผนอัตรากำลัง เสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ให้ขวัญกำลังใจการพิจารณาความดีความชอบ เลื่อนขั้นเงินเดือนของข้าราชการครู ดูแล กำกับ การรักษาวินัย และให้พัฒนาตนเองโดยได้รับการอบรม

1.4 งานการบริหารงานทั่วไป กระจายอำนาจโดยมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารทั่วไป และกรรมการสถานศึกษา พัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ ส่งเสริม สนับสนุน งานวิชาการ งานงบประมาณ และบุคลากร จัดทำสำมะโนนักเรียน การรับนักเรียน ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เสริมสร้าง ปรับปรุง อาคารสถานที่และสภาพสิ่งแวดล้อม จัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กรไปพร้อมกันเลย

2. หลักการมีส่วนร่วม

โรงเรียนบ้านโนนจัน บริหารจัดการโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมทั้ง 4 งาน ดังนี้

2.1 งานวิชาการ บริหารจัดการโดยคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกันวางแผนสำรวจความต้องการของชุมชน และผู้เรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพโดยเปิดโอกาสให้แสดง

ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พัฒนาระบบการเรียนการสอน พัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ร่วมพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและมีส่วนร่วมในการวัดผลประเมินผล

2.2 งานงบประมาณ บริหารจัดการโดยคณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนมีบทบาทในการสนับสนุนการบริหารงานงบประมาณโดยร่วมประชุม ปรึกษา มีส่วนร่วมคิด ร่วมทำเพื่อใช้จ่ายงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีส่วนร่วมจัดทำและเสนอของงบประมาณ จัดซื้อจัดจ้าง ร่วมระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา และมีส่วนร่วมบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ตรวจสอบ ติดตาม ประเมินประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณ

2.3 งานบุคคล บริหารจัดการโดยคณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนมีส่วนร่วมวางแผนอัตรากำลัง เสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ ส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากรด้วยการเข้าร่วมการอบรม เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน มาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณวิชาชีพ และมีส่วนร่วมการประเมินผลการปฏิบัติงาน

2.4 งานการบริหารงานทั่วไป บริหารจัดการโดยคณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนมีส่วนร่วมวางแผนการศึกษา นโยบาย และแผนปฏิบัติการประจำปี กำหนดโดยทวิศาสตร์ การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน พัฒนาเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ และร่วมกันพัฒนาอาคารสถานที่และสภาพสิ่งแวดล้อม ประชาสัมพันธ์งานการศึกษา และจัดระบบควบคุมภายในหน่วยงาน

3. หลักการดำเนินงานจัดการศึกษาให้ประชาชน

โรงเรียนบ้านโนนจัน ได้ใช้หลักการดำเนินงานจัดการศึกษาให้ประชาชน แต่ประชาชนมีฐานะยากจนอีกทั้งขาดความรู้ ความเข้าใจในงานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคลและงานการบริหารทั่วไป ดังนั้นประชาชนจึงไม่พร้อมที่จะดำเนินการจัดการศึกษา

4. หลักการบริหารตนเอง

โรงเรียนบ้านโนนจัน บริหารจัดการใช้หลักการบริหารตนเองทั้ง 4 งาน ดังนี้

4.1 งานวิชาการ บริหารจัดการโดยให้ผู้ช่วยผู้อำนวยการและทุกฝ่ายที่มีส่วนได้ส่วนเสียจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรท้องถิ่น เช่น การเป่าแก้ว พัฒนาแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาระบบการเรียนรู้นิเทศภายใน แนะนำนักเรียน การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และวัดผลประเมินผล

4.2 งานงบประมาณ บริหารจัดการโดยสั่งการให้เจ้าหน้าที่พัสดุจัดทำและเสนอของงบประมาณ บริหารงานตามแผนกลยุทธ์ คือ การจัดตั้งงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ และประเมินประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณ ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาโดยชุมชน ผู้ปกครอง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้ดำเนินการเป็นผู้ดำเนินการ

4.3 งานบุคคล บริหารจัดการโดยโรงเรียนทำการสำรวจความต้องการของประชาชน เกี่ยวกับการเพิ่ม-ลดอัตรากำลังครู วางแผนการกำหนดอัตรากำลัง การสรรหาครูอัตราจ้าง และให้มีการพัฒนาบุคลากร การประเมินผลการปฏิบัติงาน การสร้างขวัญกำลังใจ สวัสดิการ และแรงจูงใจ ฯลฯ

4.4 งานการบริหารงานทั่วไป บริหารจัดการโดยโรงเรียนได้ให้แต่ละฝ่ายดำเนินงาน ตามขอบข่ายของงานได้แก่ การจัดทำข้อมูลระบบสารสนเทศ การวางแผนพัฒนาการศึกษา การบริหารและพัฒนาองค์กร การจัดทำสำมะโนนักเรียน การรับนักเรียน งานทัศนศึกษา และการประชาสัมพันธ์งานโรงเรียน

5. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล

โรงเรียนบ้านโนนจัน บริหารจัดการโดยใช้หลักการตรวจสอบและถ่วงดุลทั้ง 4 งาน ดังนี้

5.1 ด้านวิชาการ โรงเรียนมีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างชัดเจน เป็นระบบและต่อเนื่องโดยเน้นให้ผู้เรียนมีคุณภาพผู้เรียนต้องมีความรู้พื้นฐานด้านคอมพิวเตอร์ และมีความรู้พื้นฐานอาชีพอย่างน้อย 1 อาชีพ โรงเรียนได้มีการตรวจสอบคุณภาพ ด้านวิชาการอย่างชัดเจน ผู้บริหารสั่งการให้ฝ่ายวิชาการดำเนินการนี้เทศ ติดตามผล และ ประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง โดยครูประจำชั้น ประจำวิชา และผู้ปกครองร่วมกันประเมิน ผู้เรียน เพื่อให้ทราบข้อบกพร่อง จะได้หาทางแก้ไขปรับปรุงต่อไป และรับการประเมินคุณภาพ ภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

5.2 ด้านงบประมาณ โรงเรียนได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการใช้จ่ายงบประมาณ ได้แก่ คณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจรับพัสดุของโรงเรียน คณะกรรมการในการ ตรวจสอบบัญชีทั้งนี้得有คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เข้ามามีส่วนร่วมตรวจสอบ การใช้จ่ายงบประมาณทุกขั้นตอน และสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินได้มาตรวจสอบด้วย

5.3 ด้านบริหารบุคคล ได้มีการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน ด้วยผลการปฏิบัติงาน รายงานโครงการ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ตลอดจนคุณภาพผู้เรียนซึ่งได้นำมาประกอบการพิจารณาการเลื่อนขั้นเงินเดือนข้าราชการด้วย

5.4 ด้านบริหารทั่วไป มีการตรวจสอบการดำเนินงานของโรงเรียนให้เป็นปัจจุบันโดยมี คณะกรรมการครูและกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้ตรวจสอบ ได้แก่ การตรวจสอบผลการดำเนินงานตามโครงการต่างๆ โดยรายงานโครงการ สรุปโครงการของครูแต่ละคนว่าผู้เรียนได้รับการ พัฒนาอย่างน้อยเพียงใด

โรงเรียนบ้านใหม่สุวรรณภูมิ

ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพทั่วไปของสถานศึกษา ผู้วิจัยได้นำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลสภาพทั่วไปของสถานศึกษาในลักษณะของการบรรยาย ดังนี้

โรงเรียนบ้านใหม่สุวรรณภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 ตำบลนาบ่อคำ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ถนนสายนครชุม-นาบ่อคำ ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมืองประมาณ 8 กิโลเมตร อยู่บนเนื้อที่ 13 ไร่ 3 งาน จัดโครงสร้างการบริหารงานออกเป็น 4 งาน คือ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคลากร และงานการบริหารทั่วไป เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ เปิดทำการสอน 3 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (โครงการขยายโอกาสทางการศึกษา) มีนักเรียนทั้งหมด 413 คน จำแนกเป็นเพศชาย 201 คน เพศหญิง 212 คน เปิดทำการสอนทั้งหมด 13 ห้องเรียน มีครูทั้งหมด 20 คน จำแนกเป็นเพศชาย 6 คน เพศหญิง 14 คน วุฒิการศึกษาปริญญาตรี 17 คน วุฒิปริญญาโท 2 คน มีนักการภารโรง 1 คน มีอาคารเรียน 4 หลัง 25 ห้องเรียน อาคารเอนกประสงค์ 2 หลัง โรงอาหาร 1 หลัง ส้วม 3 หลัง 14 ที่นั่ง สนามบาสเกตบอล 1 สนาม สนามวอลเลย์บอล 1 สนาม สนามตะกร้อ 1 สนาม สนามฟุตบอล 1 สนาม

ผู้บริหารโรงเรียนบ้านใหม่สุวรรณภูมิ ชื่อ นายเกษรา เตชะ รับราชการครูเป็นเวลา 29 ปี ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร 27 ปี วุฒิการศึกษาสายสามัญ มัธยมศึกษาปีที่ 3 สำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษาจากมหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นเวลา 1 ภาคเรียน มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ ทำให้โรงเรียนประกันคุณภาพทางการศึกษาสำเร็จตามเป้าประสงค์ คือนักเรียนโรงเรียนบ้านใหม่สุวรรณภูมิสามารถใช้คอมพิวเตอร์พื้นฐานได้ สนทนาภาษาอังกฤษพื้นฐานได้ และมีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่พร้อมทั้งยังเป็นนักบริหารจัดการพัฒนาปรับปรุงด้านอาคารสถานที่และภูมิทัศน์อย่างดียิ่งจนโรงเรียนได้รับคัดเลือกเข้าโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน

ตัวแทนครูสายผู้สอนชื่อนางนิตยา ดาคำชัย อายุ 48 ปี รับราชการครูเป็นเวลา 29 ปี ตำแหน่งอาจารย์ 2 ระดับ 7 วุฒิการศึกษาสายสามัญ มัธยมศึกษาปีที่ 3 วุฒิต่างการศึกษา ระดับปริญญาตรี วิชาเอกสังคมศึกษาไม่เคยมีประสบการณ์ในการเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาในเรื่อง การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้เข้ารับการสรรหามาจำนวน 13 คน จากกรรมการสรรหา คือนายธวัชชัย กิมประเทศ อายุ 53 ปี วุฒิการศึกษา ระดับปริญญาตรี เป็นประธานกรรมการ พระครูเกษม วชิรธรรม อายุ 69 ปี พระครูอรุณกิจ นันทคุณ อายุ 63 ปี นายกมล สิมเมือง อายุ 48 ปี วุฒิการศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 6 จำลิมตำรวจจรัลรักษ์ มีอุสาห์

อายุ 49 ปี วุฒิการศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 6 นายสุเทพ อินทจันทร์ อายุ 42 ปี วุฒิการศึกษา ระดับปริญญาตรี นายประจวบ ทองเสน อายุ 40 ปี วุฒิการศึกษา ระดับปริญญาตรี นางสมพร ปัญญาเรืองวุฒิการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 นางรำพรรณ เต็มมีโภชน อายุ 54 ปี วุฒิการศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 6 นายศุภชัย ศรีงาม อายุ 45 ปี วุฒิการศึกษา ระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา นายอดิศักดิ์ สายนวล อายุ 59 ปี วุฒิการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 4 นางพูน นอบนบ อายุ 54 ปี วุฒิการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 4 และนายเกษม สืบอินวงศ์ อายุ 52 ปี วุฒิการศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 6 กรรมการเหล่านี้ไม่เคยมีประสบการณ์ในการเข้ารับ การอบรมหรือสัมมนาในเรื่องการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ชุมชนเขตโรงเรียนบ้านใหม่สุวรรณภูมิเป็นแบบชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบทพื้นฐาน เป็นคนภาคเหนือยึดถือจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมแบบคนเมืองหรือคนเหนือ มีอุปนิสัยดี ใจเย็น มีความสามัคคีซื่อสัตย์ มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพทำไร่ ทำนา ทำสวน ค้าขาย รายได้เฉลี่ยประมาณ 18.000 บาทต่อปีต่อครอบครัว แม้จะมีฐานะยากจน แต่ชาวบ้านให้ความสนใจเข้ามาพัฒนาช่วยเหลือโรงเรียน เช่น การบริจาคทรัพย์สิน พร้อมสนับสนุน ส่งบุตรหลานมาเข้าเรียนและรับบริการจากสถานศึกษา

องค์การบริหารส่วนตำบลหาขามเป็นองค์กรขนาดเล็กมีงบประมาณ 8,587,866 บาท ได้จัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา 289,500 บาท นางสาวปภัสนร์ ยศสมุทร เป็นนายก องค์การบริหารส่วนตำบล อายุ 35 ปี มีพื้นฐานการศึกษาระดับปริญญาตรี ได้เข้ามามีส่วนร่วม อย่างสำคัญในการช่วยเหลือด้านงบประมาณมาจัดการศึกษาเช่น อาหารกลางวัน อาหารเสริม (นม) คอมพิวเตอร์และถนนภายในโรงเรียน เป็นต้น

ตอนที่ 2 เสนอรายละเอียดเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

โรงเรียนบ้านใหม่สุวรรณภูมิ ใช้รูปแบบการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นรูปแบบครูและชุมชนเป็นหลัก

หลักการสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

โรงเรียนบ้านใหม่สุวรรณภูมิ

1. หลักการกระจายอำนาจ

โรงเรียนบ้านใหม่สุวรรณภูมิได้บริหารจัดการ หลักการกระจายอำนาจทั้ง 4 งาน ดังนี้

1.1 งานวิชาการ บริหารจัดการโดยใช้หลักการกระจายอำนาจโดยมอบหมายให้ครูฝ่ายวิชาการประชุม วางแผน การจัดชั้นเรียน จัดตารางสอน จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เกี่ยวกับการบูรณาการแบบองค์รวม เพื่อให้ผู้เรียนมีการบูรณาการเนื้อหาวิชาต่างๆ เข้าด้วยกัน เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการเรียนรู้ด้วยการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง และมอบหมายให้พัฒนาแหล่งเรียนรู้ ครูในโรงเรียนทุกคนทำวิจัยในชั้นเรียน ส่งเสริมระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และวัดผลประเมินผล

1.2 งานงบประมาณ กระจายอำนาจโดยมอบหมายให้เจ้าหน้าที่พัสดุและการเงิน ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เช่น การขอรับความช่วยเหลือในรูปแบบวัสดุ อุปกรณ์ สิ่งของ เงินสด เป็นต้น เสนอของงบประมาณ จัดซื้อจัดจ้างและจัดทำบัญชีให้ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน

1.3 งานบุคคล กระจายอำนาจโดยมอบหมายผู้ช่วยผู้อำนวยการวางแผนอัตรากำลังสรรหาครูอัตราจ้าง เสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเป็นความสำคัญและความจำเป็นของการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนดำเนินการทางวินัยและการรักษาวินัย และประเมินผลการปฏิบัติงาน

1.4 งานการบริหารงานทั่วไป กระจายอำนาจให้ครูฝ่ายงานบริหารทั่วไป จัดโครงสร้างองค์กรให้เป็นระบบครบวงจรมีเป้าหมายและแผนงานที่ชัดเจน เสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และพัฒนาเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ

2. หลักการมีส่วนร่วม

โรงเรียนบ้านใหม่สุวรรณภูมิ บริหารจัดการโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมทั้ง 4 งาน ดังนี้

2.1 งานวิชาการ ได้บริหารจัดการโดยคณะกรรมการสถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเปิดโอกาสรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลิตและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี พัฒนาแหล่งการเรียนรู้ มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และมีส่วนร่วมวัดผลประเมินผล

2.2 งานงบประมาณ ได้บริหารจัดการโดยคณะกรรมการสถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชนมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เช่น การบริจาคให้ทุนการศึกษานักเรียน และมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้าง กำกับ ดูแล ควบคุมการใช้จ่ายเงิน และการบริหารจัดการกองทุนต่างๆ รวมทั้งกำกับ ดูแล การจัดซื้อหนังสือ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ และการใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภค

2.3 งานบุคคล บริหารจัดการโดยคณะกรรมการสถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชน มีส่วนร่วมกิจกรรมบริหารบุคคล คือ ส่งเสริม และพัฒนาเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา การปฏิรูปการเรียนรู้ เสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้ครูทุกคนได้พัฒนาตนเองโดยเข้ารับการอบรมตามที่ตนเองต้องการ

2.4 งานการบริหารงานทั่วไป บริหารจัดการโดยให้คณะกรรมการสถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำระบบข้อมูลและมีระบบดูแลนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ ระดมทรัพยากรและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ปรับโครงสร้างการบริหารจัดการ และสร้างบรรยากาศการบริหารที่เป็นเอกภาพ

3. หลักการคินอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน

โรงเรียนบ้านใหม่สุวรรณภูมิ ได้ใช้หลักการคินอำนาจการจัดการศึกษาให้ ประชาชน แต่ประชาชนมีฐานะยากจนอีกทั้งขาดความรู้ ความเข้าใจในวงวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคลและงานการบริหารทั่วไป ดังนั้นประชาชนจึงไม่พร้อมที่จะดำเนินการจัดการศึกษา

4. หลักการบริหารตนเอง

โรงเรียนบ้านสุวรรณภูมิได้บริหารจัดการโดยใช้หลักการบริหารตนเองทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

4.1 งานวิชาการ โรงเรียนได้จัดการทำหลักสูตรสถานศึกษา ให้ผู้เรียนลงมือทำ เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ร่วมเรียนรู้กับชุมชนหรือสถานประกอบการเรียนรู้อย่างหลากหลาย และบูรณาการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร

4.2งานงบประมาณ โรงเรียนได้บริหารจัดการโดยการจัดตั้งงบประมาณ จัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบ ติดตามประเมินประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณ การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหารเงิน การบริหารบัญชี และการบริหารพัสดุและสินทรัพย์

4.3 งานบุคคล โรงเรียนได้บริหารจัดการโดยจัดทำโครงสร้างการบริหารงาน และบทบาทหน้าที่ของบุคลากรกำหนดไว้ชัดเจน จัดทำแผนการกำกับติดตามงานกำหนดผู้รับผิดชอบ เสริมสร้างขวัญและกำลังใจ จัดให้แก่บุคลากรทุกฝ่าย อย่างเหมาะสม และพัฒนาบุคลากร ดำเนินอย่างเป็นระบบต่อเนื่องและทั่วถึง

4.4 งานการบริหารทั่วไป โรงเรียนได้บริหารจัดการโดยการสร้างเสริมให้เกิดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในชุมชนที่เป็นหลักประกันให้มีบริการสำหรับนักเรียนทุกคน

อย่างทั่วถึง บำรุงรักษาอาคาร สถานที่ ตลอดจนทรัพย์สินอื่นๆ ของโรงเรียน และรายงานผลการปฏิบัติงานให้ชุมชนทราบ

5. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล

โรงเรียนบ้านใหม่สุวรรณภูมิ ได้บริหารจัดการโดยใช้หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล

5.1 งานวิชาการ ได้บริหารจัดการโดยให้ครูฝ่ายวิชาการจัดทำแบบประเมินเพื่อนำไปนิเทศภายใน และครูทุกคนได้ประเมินตนเองเป็นการประเมินผลตามสภาพจริง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้ให้ศึกษานิเทศก์มาตรวจสอบ และนำช่วยเหลือเกี่ยวกับการเรียนการสอน หลักสูตรสถานศึกษาและการวัดผลประเมินผล

5.2 งานงบประมาณ ได้บริหารจัดการโดยได้แต่งตั้งคณะกรรมการภายในโรงเรียน ตรวจสอบ เงินนอกงบประมาณ เงินงบประมาณ และการจัดซื้อจัดจ้าง ใช้งบประมาณให้คุ้มค่า และประหยัด ส่วนการตรวจสอบภายนอกได้ตรวจสอบแบบสุ่มโรงเรียนซึ่งโรงเรียนบ้านใหม่สุวรรณภูมิได้รับการตรวจสอบแล้วจากสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน

5.3 งานบุคคล ได้บริหารจัดการตรวจสอบโดยการให้ประเมินตนเองจากการปฏิบัติงาน และพิจารณาตามความเป็นจริงซึ่งจะมีผลการเลื่อนขั้นเงินเดือน เพื่อเป็นขวัญกำลังใจสำหรับบุคลากรที่มีผลงานดีและได้รับการตรวจสอบ กำกับ ติดตามจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

5.4 งานการบริหารงานทั่วไป ได้บริหารจัดการ ตรวจสอบภายในจากผู้บริหารเพื่อความถูกต้อง โปร่งใส รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และประเมินได้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะส่งผู้ตรวจราชการมาตรวจสอบ กำกับ ติดตามเป็นระยะๆ

จากการศึกษาข้อมูลสภาพข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษาทั้ง 3 แห่ง สามารถสรุปเป็นประเด็นที่สำคัญได้ดังนี้

1. ขนาดโรงเรียน พบว่าเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียนเกินกว่า 300 คน ขึ้นไป ให้มีคณะกรรมการจำนวน 15 คน ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ

2. ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารทุกคนสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโท ได้เคยศึกษาเรื่องการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมาก่อน อายุมากที่สุด 53 ปี รองลงมาอายุ 47 ปี และอายุน้อยที่สุด 44 ปี อายุการรับราชการมากที่สุด 35 ปี รองลงมา 29 ปี และน้อยที่สุด 26 ปี โรงเรียนทั้ง 3 แห่งเปิดทำการสอน 3 ระดับ คือระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษาและ ระดับมัธยม-ศึกษาดอนตัน (โครงการขยายโอกาสทางการศึกษา)

3. ตัวแทนครูสายผู้สอน สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทจำนวน 2 คน ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจากสถาบันราชภัฏกำแพงเพชรและมหาวิทยาลัยนครสวรรค์ลำดับ สำเร็จปริญญาตรีจำนวน 1 คน อายุมากที่สุด 48 ปี รองลงมาอายุ 42 ปี และน้อยที่สุดอายุ 28 ปี อายุการรับราชการมากที่สุด 29 ปี รองลงมา 24 ปี และน้อยที่สุด 6 ปี

4. กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 3 คน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 8 คน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 3 คน ระดับประถมศึกษาปีที่ 7 จำนวน 6 คน ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 5 คน ระดับประถมปีที่ 4 จำนวน 11 คน และผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ระดับประถมปีที่ 4 จำนวน 3 รูป อายุระหว่าง 34 – 40 ปี จำนวน 9 คน อายุระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 16 คน อายุระหว่าง 51 – 60 ปี จำนวน 11 คน และอายุระหว่าง 61 – 69 ปี จำนวน 3 รูป

5. ชุมชน ชุมชนเป็นแบบชนบท มีความซื่อสัตย์ ความสามัคคี มีน้ำใจ มีฐานะยากจน มีรายได้ตั้งแต่ 17,000 บาท ถึง 18,000 บาทต่อปีต่อครอบครัว แต่มีความสนใจในด้านการศึกษาให้การสนับสนุนเป็นอย่างดี

6. องค์การบริหารส่วนตำบล ได้ให้การสนับสนุนในด้านงบประมาณ ก่อรศึกษาดังแต่ 170,000บาท ถึง1,568,100 บาท ที่ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาเป็นอย่างดี

ส่วนการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาทั้ง 5 หลักการ พบว่า โรงเรียนบ้านโนนจันและโรงเรียนบ้านใหม่สุวรรณภูมิ ซึ่งมีผู้ช่วยผู้อำนวยการจะได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบควบคุม กำกับ ติดตาม ทั้ง 4 งาน คือ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล และงานการบริหารทั่วไป ส่วนโรงเรียนบ้านหนองหลวงไม่มีผู้ช่วยผู้อำนวยการจะมอบหมายงานให้แก่ หัวหน้าฝ่ายแต่ละฝ่ายเป็นผู้รับผิดชอบตามกรอบงานซึ่งเป็นการกระจายอำนาจในการบริหารทำให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ดังเช่นที่ได้นำเสนอตามสภาพทั่วไปของโรงเรียน ทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ร่วมคิด ร่วมทำตามกับสภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แต่ก็มีบางส่วนที่ได้บริหารจัดการศึกษาตามหลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้กับประชาชน ส่วนการบริหารด้วยตนเองได้บริหารจัดการแบบองค์คณะบุคคล ซึ่งส่วนใหญ่การบริหารจัดการจะมาจากผู้บริหาร โดยการปรึกษาครู ผู้ปกครอง หรือผู้แทนชุมชน การบริหารจัดการส่วนใหญ่จะใช้ผสมผสานกันตามสถานการณ์โดยใช้หลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วมและหลักการบริหารตนเอง แต่ก็มีหลักการตรวจสอบ และถ่วงดุลเข้ามามีบทบาทในการบริหารงานเพื่อความโปร่งใส ความศรัทธาและความเชื่อมั่นในองค์กร